

RIIGIKOHUS

Avaldatud veebilehel *Riigikohus* (<https://www.riigikohus.ee>)

Avaleht > Kohtud määrasid suurimaid kahjuhüvitisi mõrva- ja liiklusasjades

---

Kohtud määrasid suurimaid kahjuhüvitisi mõrva- ja liiklusasjades

10. veebruar 2021

Riigikohtu analüüs näitas, et kohtud pole kuriteos kannatanutele mittevaralise kahju hüvitamisel alati järjekindlad ning ka pealtnäha sarnaste juhtumite puhul võivad summad olla mõnikord väga erinevad.

Riigikohtu ülevaade puudutab mittevaralise kahju hüvitamist Eesti kohtutes aastail 2018–2020 lahendatud kriminaalasjades. Eesmärk oli teada saada, kui suuri hüvitisi kurjategijatelt välja mõisteti ja milliseid asjaolusid kahjutasude määramisel arvestati. Viimati koostati sarnane analüüs kolm aastat tagasi.

Kui inimesele on tekitatud kehavigastusi või tema tervist muul moel kahjustatud, siis on kohtul võimalik määrata võlaõigusseaduse alusel mõistliku suurusega mittevaralise kahju hüvitis. Oluline on tähele panna, et sageli mõistetakse samas asjas süüdlaselt välja ka varaline kahju, kuid seda praegune analüüs ei hõlma.

Uuritud perioodil määras kohus kannatanule kõige suurema, 100 000-eurose hüvitise **inimkaubanduse** asjas, kus üks perekond hoidis tuttavat naist kaks kuud vangis ning peksis, alandas ja vägistas teda.

Keskmiselt mõisteti aga kõige suuremaid hüvitisi **tapmise- ja mõrvaasjades** ning liikluskuritegude eest. Tapmiste, mõrvade ja nende katsete puhul rahuldati mittevaralise kahju nõue kokku kaheksas asjas ning summad jäid 5000 ja 50 000 euro vahele. Kahel juhul jättis kohus kahjutasu välja mõistmata.

Tallinnas mõrvakatse ohvriks langenud turvameestele määrati näiteks 50 000 ja 30 000 euro suurused hüvitised, sest tulistamisel saadud vigastused halvendasid oluliselt nende elukvaliteeti ning töid kaasa töövõime kaotuse. Oma abikaasa surnukspussitamist pealt näinud naine sai aga 15 000-eurose kahjutasu.

Liikluskuritegude puhul rahuldati mittevaralise kahju nõuded 19 asjas. Hüvitised jäid 500 ja 15 000 euro vahele ning mediaan oli üle 5000 euro. Analüüsi autori hinnangul võivad liiklusasjades olla hüvitised keskmisest suuremad muuhulgas sellepärast, et liikluskindlustus vastutab kahju hüvitamise eest süüdlasega solidaarselt. Seetõttu on summa reaalne kättesaamine kannatanu jaoks kindlam.

Kõige suurem arv kahjunõudeid rahuldati **kehalise väärkohtlemise** asjades (43 juhtumit), mida on vägivallakuritegude hulgas ka kõige rohkem. Hüvitised jäid 50 ja 2000 euro vahele ning mediaan oli 500 eurot. Analüüsi käigus selgus, et kokkuleppemenetluses lahendatud kriminaalasjades olid kannatanutele välja mõistetud hüvitised keskmiselt kõrgemad, kui lühi- või üldmenetluses, kus kohtul on hüvitise suuruse määramisel aktiivne roll. Kokkuleppega nõustudes peab aga süüdistatav kannatanu hagi õigeks võtma ja kohus ei saa sel juhul hüvitise suurust mõjutada.

Seksuaalkuritegude puhul on mittevaralise kahju nõuded erandlikud. Põhjuseks võib olla see, et kannatanud ei soovi emotsionaalselt rasketes süüasjades menetlusest aktiivselt osa võtta. Kohus rahaldas täielikult või osaliselt viie kannatanu nõuded ning summad jäid 1500 ja 5000 euro vahele.

Kannatanu enda käitumine on samuti oluline

Hüvitise suuruse määramisel on kohtud arvestanud muuhulgas **süüdistatava majanduslikku olukorda, puhtsüdamlikku kahetsust** ja seda, kas tegu oli **tahtlik** või pandi toime **ettevaatamatusest**. Lisaks on arvesse võetud **kannatanu enda käitumist** – näiteks süüdistatava provotseerimist või joobes juhi autosse istumist ja turvavöö kinnitamata jätmist.

Samuti sõltub hüvitise suurus sellest, **kui suurt kahjutasu kannatanu nõuab**. Vahel soovib kannatanu ka väiksemat hüvitist, kui senine kohtupraktika võimaldaks, aga kohus ei saa omal algatusel suuremat summat välja mõista. Praktika pole alati ka ühtlane – nii mõisteti ühele silma kaotanud kannatanule hüvitiseks 15 000 ja teisele ainult 3000 eurot.

Peale selle esineb autori hinnangul juhtumeid, kus kohus on jätnud mittevarelise kahju hüvitise välja mõistmata **põhjendamatu**. Näiteks peksti kannatanut röövimise käigus nii tõsiselt, et vigastustest paranemiseks kulus tal hulk aega ja elukvaliteet langes, kuid kohus hüvitist ikkagi ei määranud. Probleemiks on seegi, et alati ei analüüsi kohtud hüvitise määramisel konkreetseid asjaolusid piisavalt, vaid piirduvad ainult üldiste selgitustega.

Ohvri lähedatele hüvitatakse mittevarelise kahju üksnes juhul, kui ilmnevad **erandlikud asjaolud** – näiteks lähedase inimese surma pealtnägemine vms. Erandlikuks pidas kohus muu hulgas juhtumit, kus abielupaar oli elanud koos 60 aastat, mistõttu mõjus abikaasa traagiline surm lesele eriti rängalt. Samas selgus, et praktika pole ka erandlike asjaolude hindamisel ühtlane. Nii mõistis kohus ühel juhul isa kaotanud lastele hüvitise välja, kuid teises sarnases juhtumis langetas vastupidise otsuse.

Analüüsis rõhutatakse veel seda, et kannatanu jaoks on oluline esitada kõik mittevarelist kahju kinnitavad **tõendid võimalikult varakult**, sest muidu võib tema hagi rahuldamata jääda. Kannatanu tõendamiskoormus sõltub sellest, millised on süüdistuses kirjeldatud terviskahjustused ja millises ulatuses ta nende eest hüvitist soovib.

Analüüsi täistekstiga saab tutvuda siin [1].

Kõige värskema info valminud kohtupraktika ülevaadetest ja analüüsides ning ka olulisematest lahenditest avaldame nüüd Eesti kohtute Linkedinis[2].

Arno Pöder
pressiesindaja
Riigikohus
55 637 043

Allikas URL: <https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/kohtud-maarasid-suurimaid-kahjuhuvitisi-morva-ja-liiklusasjades>

Lingid

[1] https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/analyyis/10_Mittevaraline_kriminaal.pdf

[2] <https://www.linkedin.com/company/eesti-kohtud>